

NEAPYKANTA NĖRA ŠEIMOS VERTYBĖ

Kas yra neapykantos kalba?

Tai yra kalba, rašymas, gestai ar bet kokia kita verbalinės ir neverbalinės komunikacijos priemonė, kuria asmenys ar socialinės grupės diskriminuojamos pagal tokius požymius kaip rasė, religija, etninė ir tautinė kilmė, lytis, negalia, seksualinė orientacija ar lytinė tapatybė.

Kas yra neapykantos kurstymas?

Neapykantos kurstymas yra viešas skleidimas (žodžiu, raštu) informacijos (idėjų, nuomonių, žinomai neteisingų faktų), kuria tyčiojasi, niekinama, skatinama neapykanta, kurstoma diskriminuoti, smurtauti, fiziškai susidroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų.

LR baudžiamojo kodekso 170 straipsnis neapykantos kurstymą apibrėžia taip:

170 straipsnis. Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę

1 Tas, kas turėdamas tikslą platinti gamino, įsigijo, siuntė, gabeno, laikė daiktus, kuriuose tyčiojamasi, niekinama, skatinama neapykanta ar kurstoma diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba kurstoma smurtauti, fiziškai susidoroti su tokia žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu, arba juos platino, baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.

2 Tas, kas viešai tyčiojosi, niekino, skatino neapykantą ar kurstė diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.

3 Tas, kas viešai kurstė smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba finansavo ar kitaip materialiai rėmė tokią veiklą, baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų.

4 Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.

Žodžio laisvė ir neapykantos kalba

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta nuostata, jog žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti. Tačiau Konstitucija numato, kad laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją yra nesuderinama su nusikalstamais veiksmais – tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu ir dezinformacija.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas pabrėžė, kad viena iš pagal Konstitucijos 29 straipsnį draudžiamo diskriminavimo formų yra **žmogaus teisių varžymas dėl jo lytinės tapatybės ir (ar) seksualinės orientacijos**, kuris kartu laikytinas ir žmogaus orumo žeminimu.

Konstitucinis Teismas taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad tik besivadovaujanti pagarba kiekvieno žmogaus orumui valstybė gali būti laikoma iš tikrųjų demokratine, Konstitucija yra antimajoritarinis aktas, ji gina individą. Atsižvelgiant į tai, demokratinėje teisinėje valstybėje tam tikru laikotarpiu vyraujančios daugumos visuomenės narių nuostatos ar stereotipai negali būti konstituciškai pateisinamu pagrindu, remiantis konstituciškai svarbiais tikslais, be kita ko, viešąja tvarka, diskriminuoti asmenis vien dėl jų lytinės tapatybės ir (ar) seksualinės orientacijos, riboti pagal Konstitucijos 22 straipsnio 1, 4 dalis užtikrinamą teisę į asmeninio ir šeimos gyvenimo, be kita ko, santykių su kitais šeimos nariais, apsaugą.

Kodėl verta pranešti apie neapykantos kalbos atvejus socialiniuose tinkluose?

Pranešimas apie neapykantą kurstantį komentarą socialinio tinklapio vartotojui užtrunka ne ilgiau kaip vieną minutę. Socialiniai tinklapiai deda pastangas, kad pranešimo apie neteisėtus komentarus procesas vartotojams

taptų dar prieinamesnis, greitesnis, efektyvesnis, ir vis daugiau vartotojų žinotų apie esančią galimybę pranešti apie netinkamus komentarus, įrašus, iliustracijas, puslapius, vaizdo klipus bei renginius.

Socialiniai tinklapiai yra įsipareigoję peržiūrėti vartotojų pateiktus pranešimus apie galimus neapykantos kalbos atvejus per 24 valandas ir, atsižvelgiant į konkrečioje Europos Sąjungos valstybėje galiojančią nacionalinę teisę, pašalinti įrašus, komentarus, iliustracijas, puslapius, vaizdo klipus bei renginius, kuriais skatinama neapykantos kalba. Socialinės platformos kiekvienu atveju informuoja pranešimą pateikusį vartotoją apie priimtą sprendimą komentaro autoriaus atžvilgiu. Jei vartotojas tinklapio bendruomenės taisyklėms nusižengia pirmą kartą, jis yra įspėjamas. Jei taisyklės pažeidžiamos pakartotinai ar nuolat, informacinių technologijų bendrovės gali priimti sprendimą laikinai arba visam laikui užblokuoti neapykantą skleidžiančio vartotojo paskyrą.

Galiausiai, galimybė pranešti apie neteisėtą komentarą įgalina socialinio tinklapio vartotoją tapti ne pasyviu stebėtoju, bet aktyviu tinklapio bendruomenės nariu, prisidedančiu prie įtraukios kiekvienam vartotojui bendruomenės kūrimo. Nė vienas žmogus neturėtų jaustis nesaugus ar jausti grėsmę dėl neapykantą skatinančių kalbų internete.

Projektas finansuojamas
Europos Sąjungos
Teisių, lygybės ir
pilietybės programos
lėšomis

Už šio lankstinuko turinį visapusiškai atsako lankstinuko autorius.
Lankstinuke pateikiama informacija nebūtinai sutampa su oficialia Europos Komisijos pozicija.